

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha

Herausgeber: Societad Retorumantscha

Band: 129 (2016)

Nachruf: Gion Deplazes (22 da mars 1918 - 8 d'october 2015)

Autor: Collenberg, Cristian

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

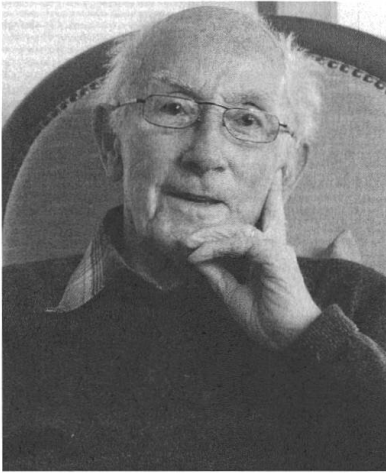
The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 26.11.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Gion Deplazes

(22 da mars 1918 – 8 d'october 2015)

Ina veta activa che cuoza quasi in tschentaner, quei ei ina raschun da sere-tener e da dedicar in mument da regurdientscha ad ina persunalitad meriteivla.

Igl onn 1994 ein las ovras da Gion Deplazes cumparidas sco collecziun en 12 toms. Cun quella ovra litterara imposanta ha quei autur sursilvan, distinguius igl onn 1998 cun il premi da cultura dil cantun Grischun, acquistau in plaz nunconfundibel el <curtin d'honor> dils meriteivels. Enzatgei sco in monument.

Segir eis ei l'ovra litterara che segirescha in plaz ella memoria generala da quella persunalitad ch'ha enrihiu grondamein la litteratura romontscha ed ha accumpignau lecturs e lecturas romontschas sur onns e decennis. Igl ei ovras che han formau ina part impurtonta dalla enculturaziun litterara da tons giuvens carstgauns dalla Surselva romontscha durent lur davos onns da scola. Las <Spigias da nies èr> ein stadas enzatgei sco ina emprema historia dalla litteratura romontscha, e quellas ein vegnidas amplificadas pli tard cun ovras da standard ch'han surviu all'instrucziun da lungatg e litteratura era sil scalem dalla scola media.

Ses cudischs che cumparevan regularmein, decennis alla liunga, attractivs, adina puspei sorprendents, eran caracterisai da quella tipica distanza critica e magari d'ina presa humor. Els valevan sco lectura divertenta e vegnevan spitgai e duvrai stediamein els vitgs sursilvans. E buca d'emblidar la lirica ch'ha schau anavos fastitgs persistents en quellas biaras canzuns ch'ei daventadas ina part impurtonta el repertuar da nos chors.

En quei liug duei quei ch'ins savess dir dil scribent e poet buca vegnir repetiu. Nus vulein biaronz far attents sin autras facetts dalla persuna da Gion Deplazes. Quella vesta ei carschida ord las sentupadas en connex cun

sia activitad publica, e cunzun el ravugl dalla suprastonza dalla Societad Retorumantscha, per la quala el ha dil reminent rimnau gronds merets.

Gion Deplazes, sco tuts san, derivonts da Surrein/Sumvitg, ei staus da casa dapi ils onns tschunconta a Cuera nua ch'el ha priu dimora cun sia famiglia. El ei staus activs sco professor dil seminari da scolasts e dalla scola cantunala, nua ch'el ha era giu la funcziun da conrectur. Da cheu anora ei la gronda part da sia activitad litterara e publica era sefatga. Tut-tina, sia provegnientscha dalla tiara, dad in vitg, pli exact: da siu vitg, quei ei in fatg che ha marcau siu patertgar ed operar, probabel era enza-tgei sco ina capientscha dil mund. L'enconuschientscha detagliada dalla veta rurala, dallas cundiziuns socialas en in vitg muntagnard – en quei cass specificamein dad in vitg planiv, situaus sper il Rein, cun ina liunga perioda umbrivauna duront ils meins d'unviern – astgan ins capir sco in enrihament che completescha la vesta dil muntagnard ch'ha la quida da semover el medem mument en in mund da character empau pli urban ed haver en egl permanentamein stils da viver che contrasteschian magari ualti fetg in cun l'auter.

Sco president dalla SRR vegn la vart urbana forsa pli manifesta. Quella societad ei gie vegnida fundada la secunda mesadad dil 19avel tschentaner a Cuera; ils commembers e suprastonts era umens dil stan miez e praticavan professiuns burgheisas, eran preponderontamein giurists e professors da scola media. Era Gion Deplazes era, cu el ei daventaus commember dalla suprastonza, professor alla scola cantunala e commember dil rectorat. Igl onn 1963 ha el surpriu il presidi ed ha exequi quei uffeci tochen igl onn 1988. Siu interess per ils fatgs dalla SRR – ed insumma dil mund romontsch – ha survivi per dabia quella scharscha, exact sco siu engaschament professional ch'ei secontinuaus en differentas scolas ed instituziuns. Sco president d'honor ha el adina puspei priu part dallas radunonzas ed ha frequentau cun interess ils arranschaments dalla societad. Legreivlamein han sia sanadad e sia vitalitad lubiu da far quei tochen ils pli davos onns.

Duront siu presidi ha la societad festivau differentes giubileums, ed ei deva era, silmeins ils emprems onns, regularmein radunonzas annualas <silla tiara>. Ei era quei stil da veta e da societad che s'exprimeva aunc pli fetg el rom dil sentiment da viver ch'ha caracterisau las activitads culturalas tochen entuorn ils onns 1970. Ins sa constatar mirond anavos che las transformaziuns ch'ein vegnidas actualas lu han caracterisau decidentamein la perioda da presidi da Gion Deplazes. La funcziun oriunda dalla SRR, la pli veglia organisaziun per la promoziun e documentaziun dil lungatg romontsch, ei semidada da gliez temps; la LR, fundada igl onn 1919, ha sviluppu lezs onns in profil programmatic cun ina orientaziun

enviers la pratica, quei cun la dieta da Casti 1970, nua che Gion Deplazes ha tgamunau sco president dalla LR en moda suverana las discussiuns. Consequentamein ha la SRR saviu seconcentrar pli fetg sin il pensum da documentaziun e perscrutaziun dil lungatg e dalla cultura. Quei semanifestescha el progress dil DRG ed ella tgira dallas ulteriuras ediziuns che vegnan fatgas egl Institut dal DRG. Igl Institut, sustenius dil cantun, vegn purtaus per gronda part dalla Confederaziun che ha finanziau il DRG in pèr onns sur il Fondo Naziunal, silsunter tras las contribuziuns che vegnan cunderschidas dalla ASSUS (SAGW). Duront il presidi da Gion Deplazes ha l'emprema fasa dalla digitalisaziun giu liug, ed el medem mument ei la squadra da redacziun era vegnida engrondida. Il president ha priu art e part da quei process, ha promoviu quel e contribuìu cheutras al fatg ch'il DRG ei daventaus denton ina ovra da referenza per ils quater vocabularis naziunals.

Gion Deplazes ei staus quei president ch'uneva en sesez ton igl autur e literat sco era igl enconuschider dalla historia culturala; el enconuscheva la veta pratica dils vitgs, ils fatgs da scola e cultura ed haveva era gronda capientscha per la lavur scientifica e la documentaziun. Quels interess han probablamein era nutriu siu tschaffen per il DRG e per ils fatgs dalla Societad Retoromontscha. Sco president dalla SRR eis el era staus duront sis onns commember dalla suprastanza dalla ASSUS. Quei corrispunda a sia capientscha ch'il DRG seigi ina ovra da muntada naziunala, mo munta el medem mument era ina renconuschientscha sil plaun federal.

Sia moda e maniera da tgamunar la SRR, il stil da sviluppar discussiuns e sia vesta differenziada, magari era critica, quei ha segir impressiunau adina puspei ils commembers e commembras dalla suprastanza. Nun-emblideivlas ein quellas uras che suandavan adina puspei las sesidas, cu las tractandas eran lugadas e la radunanza concludida. Quei seser ensemen en cumpignia, denter giuvens e vegls, persunalitads ord las differentas spartas d'activitad professiunala e secturs culturals e linguistics, quei muntava in ver colloqui, nua ch'ei vegneva buca mo cumpartgiu regurdientschas dalla veta tradiziunala, mobein era bratau meinis e tenutas en in mund actual. Cun la promptadad da veser quei mund era ord differentas perspectivas.

Gion Deplazes ha buca mo relaschau ina voluminusa ed interessanta ovra litterara. El fa era part dad in grond tschancun dalla historia dil moviment romontsch, in moviment ch'el ha marcau cun sia persunalitad duront decennis. Ella historia dalla SRR s'auda el senza dubi tier il tscherchel dallas figuras centralas.

